

BABILDAMA DÖNEMİNDE OKUMA TAKLİDİ¹

IMITATION OF READING DURING THE BABBLING STAGE

Ahmet TARCAN²

Öz

Bebek vokalizasyonlarının ilk aylardaki yapı taşları ünlü seslerdir. Bu ses blokları 6. ay civarlarında olgunlaşarak bir ünsüz ve ünlüden oluşan (C1V1C1V1) ses zincirlerine dönüşmektedir. Yaklaşık 12. ayda ise, ilk sözcükle eşzamanlı olarak farklı ünsüzler aynı ses dizisinde (C1V1C2V2) birlikte yer almaktadır. Bu evre literatürde çeşitlenmiş, çok tipli babıldama (İng.Jargon babbling, fr. babillage varié-) şeklinde adlandırılmaktadır. Çok tipli babıldama evresinde çıkarılan ses zincirleri değerlendirildiğinde, bunların özellik ve işlev açısından kendi aralarında farklılaştıkları, tek tip homojen bir yapının söz konusu olmadığı dikkat çekmektedir. Bebek bağlama göre (tek başına iken, televizyon izlerken ya da bir kitabın sayfalarını çevirirken) farklı vokalizasyonlar çıkarabilmektedir. Bu çalışmada dil öncesi dönemde, özellikle çeşitlenmiş babıldama evresinde bir “okuma taklidinin” söz konusu olduğu vurgulanmış ve bu özel “okuma vokalizasyonu”nun özellikleri araştırılarak, yapı ve işlev açısından diğer rutin babıldama türlerinden farklılaşıp farklılaşmadığı sorgulanmıştır. Araştırma sonucunda hece türü oranları ve ses özellikleri (tonlama, ezgi) açısından “okuma taklidinin” diğer rutin babıldamadan farklı özellikler taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Söz öncesi İletişim, Dil Edinimi, Babıldama, Okuma Taklidi

Abstract

The vowels are the basic sounds of baby vocalizations in first months. In six month, these blocs of sound transformed as string composed with a consonant and vowel like C1V1C1V1C1V1. Approximately, in 12.months with early words different consonants are in the same string of sounds. This stage is known in literature as jargon babbling or variated babbling. In regard of the stage of variated babbling, strings of sounds are not monotype; these sounds have different functions and styles according the context. In this study, it was emphasized that in the first years of life before words and with first words there is an imitation of reading. It has been studied the main characteristics of this special kind of imitation and it has been questioned if the characteristics of this babbling differs from ludic babbling. It has been concluded that the syllables of reading imitation varies from normal babbling syllables.

Keywords: Prelinguistic communication, Language Acquisition, Babbling, Imitation of reading,

¹ Bu makale 12 Mayıs 2017 tarihinde Medipol Üniversitesinde yapılan 9.Ulusal Dil ve Konuşma Bozuklukları Kongresinde sunulan bildiriden hareketle hazırlanmıştır.

² Doç.Dr., Dicle Üniversitesi İletişim Fakültesi, tarcan@dicle.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7639-390X

1.GİRİŞ

Söz öncesi dönemde bebek tarafından üretilen sesler araştırmacıların iki açıdan ilgisini çekmektedir: Birincisi bebeğin başlangıçta istem dışı çıkardığı, basit, düzensiz, anlamsız sesler, belirli bir sürecin sonunda karmaşık, düzenli, anlamlı bir dil sistemi olarak yapılanmaktadır. Bu yönüyle vokalizasyonların dil edinimindeki yeri ve işlevleri 1930'lı yıllardan itibaren dünyada birçok araştırmaya konu olmuştur. İkincisi ise kimi dil ve konuşma bozukluklarının, vokalizasyon döneminde ilk sinyallerini verdiğine dair bulgulardır. Bu yönüyle de söz öncesi vokalizasyon dönemi, son yıllarda dil ve konuşma bozukluklarının erken dönemde teşhis edilebilmesi yönünde yapılan kimi araştırmalara konu olmaktadır (Oller vd. 1999).

Batı dillerinde konuşma öncesi çıkarılan sesleri isimlendiren çok sayıda kavram bulunmaktadır. İngilizce kaynaklarda geçen *vocalization*, *cooing*, *babbling*³ bu terimlerden bazılarıdır. Fransızca kaynaklarda ise *vocalisation*, *babillage*, *babillage*, *jasis*, *gazouillis*, *roucoulement*⁴ terimleri geçmektedir. Moreau&Richelle yaptıkları literatür çalışmasında kimi yazarların bu kavramlar arasında bir ayırım yapmadıklarını, kimi yazarların ise bebeğin istem dışı refleks olarak ürettiği sesler (bağırma, ağlama, istem dışı sesler) için *vocalisation* terimini kullandıklarını belirtmektedirler (Moreau&Richelle 1997).

Türkçede konuşma öncesi çıkarılan sesleri ve dönemleri isimlendirmek amacıyla agulama, babıldama, heceleme, çağıldama, gıgıldama, mırıldanma terimleri kullanılmaktadır. Türkçede yapılan araştırmalara bakıldığında konuşma öncesi dönemin isimlendirilmesi ile ilgili bir terim birliğinin olmadığı görülmektedir. Ayrıca konuşma öncesi dönemi alt dönemlere ayırma, sınıflandırma ve kronolojik zaman aralıklarını belirleme konusunda da görüş birliğinin bulunmadığı anlaşılmaktadır (Bkz. Yapıcı 2004, Kol 2011, Özer 2013, Baykal 2018).

Yukarıda sözü edilen kavram çeşitliliğine rağmen İngilizcede *babbling*, Fransızcada *babillage*, Türkçede ise *babıldama* terimlerinin diğer terimlere oranla literatürde daha sıklıkla yer aldığı söylenebilir. Türk Dil Kurumu İngilizce “babbling” terimi için Türkçe “agulama” kavramını kullanırken, İmer ve arkadaşları (2011) tarafından hazırlanan “Dilbilim Sözlüğü” ise İngilizce “babbling” için Türkçe babıldama, agulama kavramlarını uygun görmüştür.

2.BABILDAMANIN TANIMI, YAPISI VE KRONOLOJİSİ

Türk Dil Kurumu İngilizce “babbling” terimine karşılık kullandığı agulamayı şu şekilde tanımlar: “Konuşma gelişiminde bebeğin anlamsız birtakım sesler çıkarması” (TDK, 2017).

Pichon; babıldamayı, çocuğun organlarının hareket mekanizmasından zevk aldığı bir egzersiz, bir oyun etkinliği olarak ele alırken (aktaran Meklid 2013) Dubois ve arkadaşları ise babıldamayı (fr.babil) “ikinci aydan itibaren, ilk gülümseme ile eşzamanlı bir şekilde, çocuk tarafından üretilen sesler” şeklinde tanımlar (Dubois, vd. 2007: 62).

Oller ve arkadaşları, babıldamayı “çocuğun ağlamak, gülmek vb. sesler dışında, en az bir heceden oluşan ve içinde ünsüz bir birimin (bir başka deyişle hece sınırının) ayırt edilebildiği” anlatım olarak tanımlar. Tanımı yapan Oller ve arkadaşları babıldamanın en az bir ünlü ve bir ünsüz içermesi ve aynı zamanda da anlamsız olması, yetişkin tarafından çıkarılan bir sözcüğün taklidi olmaması gerektiğini savunurlar (Oller, vd. 1975:3).

³ Daha geniş bilgi için bkz. Dale 1976, Samsul 1998

⁴ Daha geniş bilgi için bkz. Moreau&Richelle 1997, Dubois vd. 2007

Literatürde birçok yazar tarafından da tekrarlanan babıldamanın “anlamsızlığı” koşulu babıldamayı ilk sözcüklerden ayırt etmekte önemli bir işleve sahiptir (Marentette 1989).

Kaynaklardan aktarılan veriler özetlendiğinde babıldama ile ilgili dört temel özellik dikkati çekmektedir:

1-Babıldama bir ünlü ve bir ünsüzden oluşmalıdır.

2-Hece sınırları belirgin bir şekilde ayırt edilebilmelidir.

3-Babıldama yetişkinler açısından anlamsız olmalıdır. (Anlamsızlık özelliği)

4-Bebeğin taklit yoluyla edindiği ilk sözcük örnekleri, ağlama, gülme gibi sesler babıldama sayılmamalıdır. (Oller vd. 1975)

Literatürde iki dönem (tek tipli-çok tipli) olarak zikredilen söz öncesi vokalizasyonlar, kronolojik sınırları çok net ayırt edilen süreler değillerdir. Babıldamanın (fr.babil) başlangıcını Dubois vd (2007) ikinci ayın başları olarak belirlerken, Moreau&Richelle, sesbirimciklerin (phonèmes) olduğu bu dönemin ikinci ayın sonlarında başladığını ifade etmektedir (Moreau&Richelle 1997).

Yukarıda adı geçen iki kaynak ortak bir şekilde babıldama ve gülümsemenin kronolojik olarak aynı dönemde ortaya çıktığına vurgu yapmışlardır. Moreau&Richelle bu iki olayın genetik olarak bu zamana programlandığını, babıldama ve gülümsemenin bebeğin sosyalleşmesinin temelinde önemli bir rol oynadığı açıklamasını yapmışlardır (Moreau&Richelle 1997).

Charlier&Juhem (2007) yaklaşık altıncı ayın ortalarında babıldamanın ortaya çıktığını ifade etmekte, Alam Samsul (1998) altı aydan küçük bebeklerin anlamlı bir babıldama etkinliğinin bulunmadığını ve ideal babıldama döneminin 6-12 aylar arasında bulunduğunu belirtmektedir. Boysson Bardies (1996) ise babıldamanın 6-10 aylar arasında ortaya çıktığını ifade etmektedir (aktaran Fouache- Malcor-Gautherin 2013).

Claire Lalevée Huart (2010) tarafından yapılan literatür taramasının sonuçlarına bakıldığında ise babıldamanın başlangıcı olarak, yazarların çoğunluğunun 6 ve 7.ayları gösterdikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Babıldamanın başlangıcı ile ilgili kronolojik sınır 6.ayın başı olarak kabul edilirken, 6 ay öncesindeki zaman dilimi için, kimi yazarlar babıldama öncesi (İng.prebabbling, fr. pré-babillage) dönemden söz etmektedirler (Menella 2011, Carol,Simith, Tassinary 1985,Samsul 1998).

3. SINIFLANDIRMA

Yapılan çalışmalara bakıldığında babıldamanın temel olarak, ünsüzlerin tek tip ya da farklılık göstermesine göre sınıflandırıldığı dikkat çekmektedir. 6. Ayın başlarından itibaren bir ünsüz ve bir ünlünün bir araya gelmesinden oluşan (örneğin *ba*) tek tip ya da tekrarlayan olarak adlandırılabilen (reduplicated-canonical) babıldama dönemi başlamaktadır. 12. ay (bazı yazarlara göre 10.ay⁵-) civarlarında da çeşitlenmiş babıldama ortaya çıkar. Tek tipli ve çok tipli ünsüzlerin kullanıldığı bu iki babıldama biçimi eş zamanlı ve karışık (fr.babillage mixte) şekilde bir süre devam eder. Bu süreçte bebek bir yandan babıldamaya devam ederken diğer yandan yeni sözcükler edinir, babıldama yerini sözcüklere bırakarak kademeli olarak kaybolmaya yüz tutar (Charlier, Juhem 2007). Mennella çocukların babıldama ve ilk sözcükleri ikinci yılın sonuna kadar hatta daha uzun süre boyunca birlikte kullandığını belirtmektedir (Mennella,2010:18). Literatürde kimi yazarlar tarafından babıldamanın tam

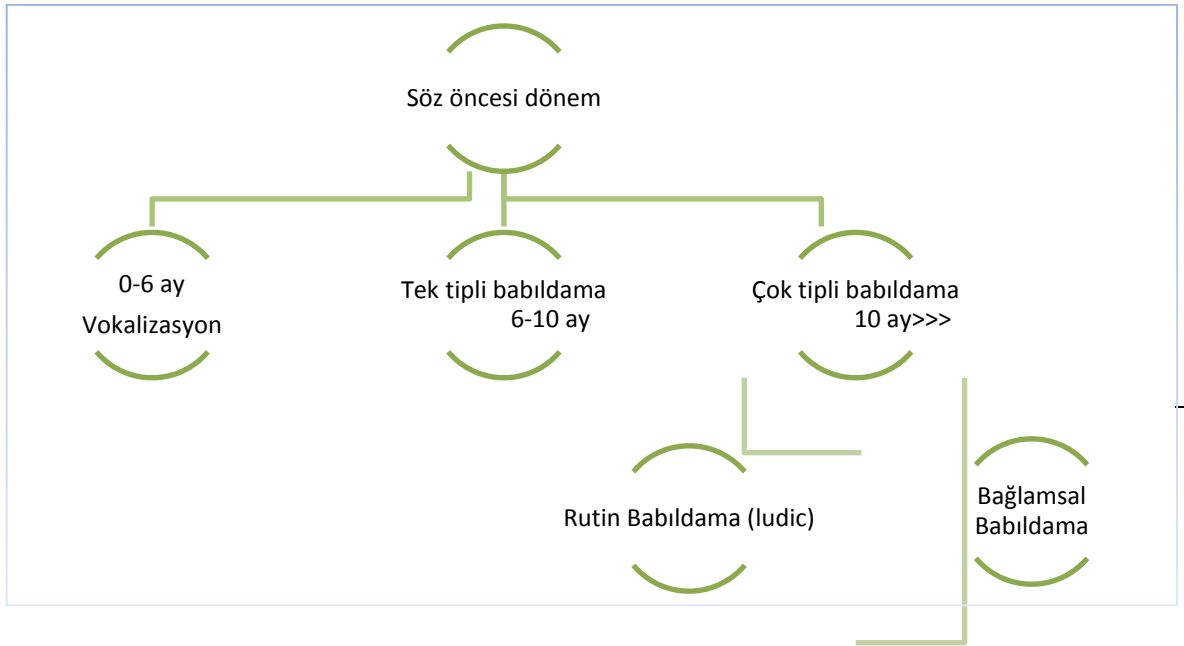
⁵ Canault 2007:26

olarak ne zaman ortadan kalktığı tartışılabilir bile kesin bir kronolojik sınır belirlenmemiştir (Marentette 1989).

Babıldama ile ilk sözcüklerin bir arada kullanıldığı bu dönemde çıkarılan seslerin hangisinin sözcük, hangisinin rutin babıldama olduğunu ayırt etmek oldukça güçtür. Danon-Boileau et Brigaudiot (1996) bu ayrımı yapmanın bebeğin yakın çevresinden ve eğitilmiş kulaklar için bile, kesin olmayan yaklaşık tahminler şeklinde gerçekleştiğini ifade etmektedirler (aktaran Charlier, Juhem 2007).

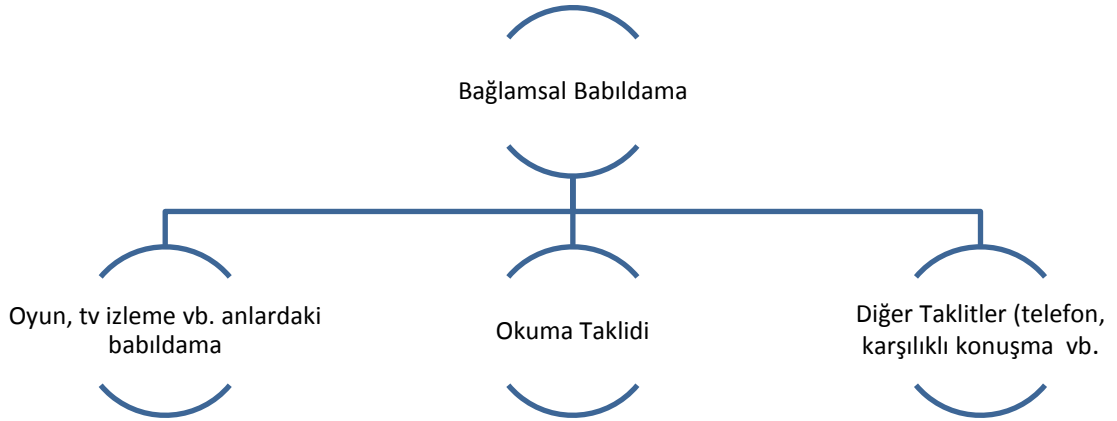
Kavramsal olarak üzerinde bir uzlaşma bulunmasa bile bu dönem dil ediniminin nasıl gerçekleştiğinin anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Ayrıca vokalizasyon dönemi ile ilgili yapılan kimi çalışmalar hayatın ileri evrelerinde ortaya çıkabilecek dil ve konuşma bozukluklarının bu dönemde ön görülebileceğine dair ipuçları vermektedir (Sauvadet 2010).

Yapılmış sınıflandırmalara bakıldığında bunun daha çok çıkarılan sesler (ünlü ve ünsüzlerden oluşan hece tipleri) üzerinden yapıldığı dikkat çekmektedir.

Şekil 1. Babıldamanın sınıflandırılması

6.aydan sonra ortaya çıkan ve tekrarlayan babıldama olarak adlandırılan peş peşe sıralanan hece blokları homojen, sıradan basit bir yapı değil, kendi içinde dönemlere ve bağlamlara göre değişiklik gösterebilen, bağlı oldukları kuralları ve özellikleri farklı küçük sistemlerin bir araya gelerek büyük sistemi oluşturdukları kompleks bir yapı görünümü arz etmektedir. Örneğin bebeklerin bu dönemde dil ve konuşma ile ilgili gerçekleştirdikleri kimi taklit türleri bu ses bloklarının sadece oyun ya da egzersiz amaçlı babıldama olmadığını göstermektedir. Bu dönemde en çok gözlenebilen taklitler okuma taklidi, telefonla konuşma taklidi, karşılıklı konuşma taklitleridir.

Şekil 2. Bağlamsal babıldama türleri

4.OKUMA TAKLİDİ

Doğumdan itibaren çocuk sosyal çevresini taklit etmeye başlamaktadır. Taklit yeteneğinin doğumdan sonra yedinci aydan itibaren geliştiği belirtilmektedir (Marion 2012). Bus & van IJzendoorn (1995) 8-12 aylar arasındaki çocuklarda, babıldamaların eşlik ettiği okumaya benzeyen davranışlardan söz etmişlerdir (alıntılıyan Laplante 1999). Ancak bunların dışında günümüzde birçok anne-babanın dikkatini çeken bu “özel vokalizasyon” türü ile ilgili literatürde herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Okuma taklidi ile kast edilen, bebeğin sosyal çevresinde okuyan kişileri izleyerek kendi kişisel biyolojik gelişimi (artikülatör organlar) ölçüsünde babıldamayı dilin parçalar üstü (ezgi tonlama vb) özellikleri ile birleştirerek çıkardığı ses bloklarıdır. Bebek bu taklidi yaparken yetişkin bir kişi gibi eline kitap vb. materyalleri alır ve gözünü basılı materyalin üzerinde gezdirerek okuyor gibi yapar. Neredeyse bütün bebeklerin kitap ve yazılı dokümanlara ilgi duyması ve okuma eylemini büyük bir ustalıkla taklit etmeleri okuma vokalizasyonu'nun sıradan bir taklidin ötesinde insanın genetiğinde var olan dil yetisinin bir yansıması olabileceği düşüncesini uyandırmaktadır. Öyle görünüyor ki bebek okuma taklidini üç ön koşulun varlığı durumunda gerçekleştirebilmektedir:

- 1-Bebeğin sağlıklı bir gelişim süreci geçirmesi
- 2-Sosyal çevresinde okuyan birilerini görmesi
- 3-Okuma işleminin sosyal çevre tarafından sesli yapılması

5.YÖNTEM

Bu çalışmada, olgunlaşmış babıldama (canonical babbling) dönemi olan 6. Aydan itibaren bir bebekten, babıldama anları takip edilerek ses kaydı alınmıştır. Bu çalışmada 100 civarında ses kaydı oluşturulmuş, bunlardan 13'ünün “okuma vokalizasyonu” olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra kayıtlar babıldama evrelerine göre sınıflandırılmış ve okuma babıldamaları ayrı bir dosya olarak ele alınarak yazıya dönüştürülmüştür. 24 Ocak 2017-5 Nisan 2017 tarihleri arasında (72 gün) toplamda 13 adet okuma vokalizasyonu analiz

edilmiştir. Kayıtların akustik değerlendirilmesi, ses analiz yazılımı praat (5412) aracılığıyla yapılmıştır.

Ses kayıtları çoğunlukla araştırmacı tarafından genellikle haftada iki kez, bazen de üç kez yapılmıştır. Bunun dışında da araştırmacının ortamda bulunmadığı anlarda, bebeğin o anda yanında bulunan aile bireyleri ile işbirliği yapılarak, bebeğin “okuma vokalizasyonu” yaptığı sırada kayıt yapmaları istenmiştir. Bu şekilde araştırma süresince muhtemel “okuma vokalizasyonlarının” kaçırılmamasına özen gösterilmiştir. Buna rağmen ailenin genel görüşü bebeğin, bu süre içerisinde yaptığı okuma taklitlerinin ancak yarısının kayıt altına alınabildiği yönündedir. Gerisi çeşitli nedenlerle⁶ kayıt altına alınamamıştır.

Analiz- ses blokları 176 ses öbeği-271 hece üzerinden, babıldama akışı bebeğin kendisine ait bölme (segmentation) şekli esas alınarak yapılmıştır. Araştırma ve gözlem konusu olan bebeğin cinsiyeti kız olup, anne-baba Türkçe konuşmaktadır.

Çalışmada ünlem sesler (istem dışı çıkan sesler) dikkate alınmamış sadece bebeğin kontrolünde, çıkarılan ses öbekleri dikkate alınmıştır.

Yapılan gözlemlerde bebeğin sürekli kesintisiz okuma yapmadığı dikkat çekmekte, bebek kimi zaman birkaç saniye okuma yaptıktan sonra gözü kitaptaki herhangi bir resme takıldığında okumayı kesebilmektedir. Ses kaydı sırasında okumayı bazen uzatmakta, bazen de kısaltabilmektedir. Eline ses kaydı amacıyla, okuması için bir kitap verildiğinde bazen okumakta, bazen kitabın sayfalarını çevirip, sadece resimlere bakmakla yetinmekte, ya da kitabın cildinde dikkatini çeken hafif yıpranmış bir bölümü eliyle kaldırıp yırtmaya çalışmaktadır. Yakın gözlem ve ses kaydı süresi (yaklaşık 10 ay) bittikten sonra bebekte okuma vokalizasyonu olayının daha sonraki dönemlerde tekrarlayıp tekrarlamadığı araştırılmış ve bu anlamda toplam gözlem süresi ve not tutma ve takip yaklaşık 2.5 yıl (30 ay) sürmüştür.

6.BULGULAR

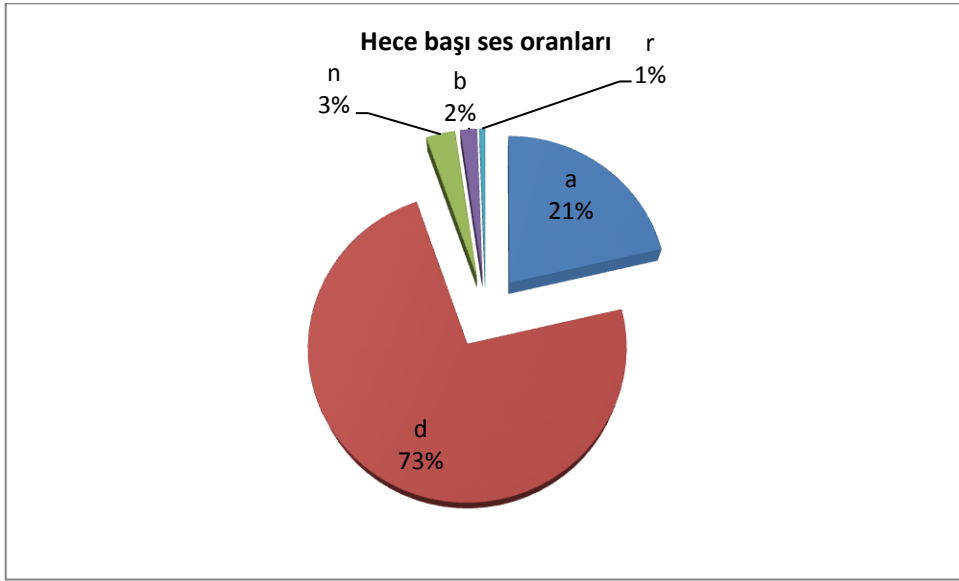
6.1.Ses birimlerin kullanımı: Dil ediniminde bu evre dudak ünsüzlerinin (b, m) çok baskın ve ustalıkla kullanıldığı bir dönemdir. Ancak bebeğin okuma taklidinde bunları ya hiç kullanmadığı ya da çok nadir kullandığı araştırmanın en dikkat çeken bulgularından birisi oldu. Toplam hecelerin ancak % 1.7'sinde “b” ünsüzünün yer aldığı tespit edilmiştir.

Dolayısıyla okuma taklidinde, yapı taşları olarak karşımıza baskın olarak diş ünsüzleri (d-n) çıkmaktadır. Bebeğin normal günlük babıldamada ön damak ünsüzlerini (k-g) edinip, kullandığı ancak bu ünsüzlere okuma taklidinde yer vermediği görülmüştür. Okuma taklidinde yine büyük çoğunlukla düz ünlülerin (a-e) kullanıldığı dikkat çekmiştir. 326 kez (% 73.58) kalın düz ünlü (a), 117 kez (% 26.41) ince düz ünlü (e) kullanılmıştır.

Okuma vokalizasyonunda yer alan ses bloklarının % 21.59'u bir vokal (a) ile başlamakta geri kalan % 78.49'lük bölüm ise bir konson ile başlamaktadır.

Ses bloklarının başladıkları sese göre dağılımı aşağıda şekilde gösterilmiştir.

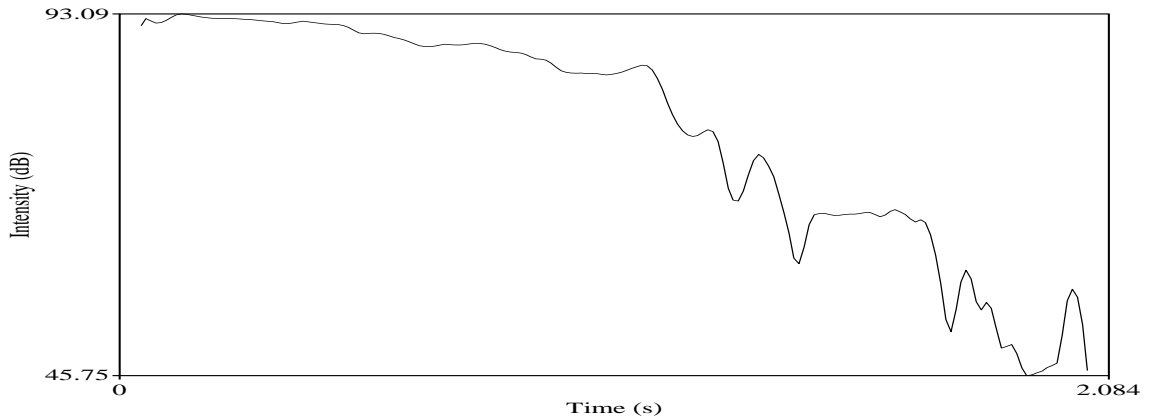
⁶ Okuma taklitleri oldukça kısa (30 sn-100 sn) sürdüğünden anne-babanın ses kayıt cihazını çalıştırması belirli bir zaman almakta dolayısıyla ses kayıt cihazı çalışmaya başladığında okuma taklidi tamamlanmaktadır. Çoğu zamanda ses kayıt cihazını fark eden bebek okuma vokalizasyonunu yarıda kesmektedir.

Şekil 3. Hece başı ses oranları

Okuma vokalizasyonu ve rutin babıldamada ortak bir şekilde kullanılan kimi ses bloklarının tonlama ve vurgu açısından farklılaştıkları görülmüştür. Örneğin bebeğin birisini çağırırken kullandığı *a-da* ses dizisi okuma vokalizasyonundan farklı olarak çok kısa sürmekte birinci “a” sesinden sonra kısa bir durak ve “*da*”ya bir vurgu şeklinde gerçekleşmektedir. Oysa okuma vokalizasyonunda kullanılan aynı ses bloğunda vurgu hecelere eşit ve yumuşak bir şekilde yayılmakta, final ünlü “*daaa*” şeklinde uzatılarak okunmaktadır. (Bu uzatma ortalama 1.2 saniye olarak ölçüldü) Aynı ses dizisi çağırma babıldamasında ise maksimum 200 milisaniye sürmektedir.

Grafikte okuma vokalizasyonunda sondaki “a” sesinin uzatılarak ve tonlaması düşürülerek sürdürüldüğü görülmektedir.

Şekil 4. a sesine ait tonlama

6.2. Artikülasyon hızı:

Dünyada bir çok dil için artikülasyon hızı⁷ ile önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu anlamda ölçünlü Türkçede artikülasyon hızını ölçen bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Konuşma hızı dilden dile, hatta kimi zaman bir dilin farklı dialektleri arasında bile farklılaşabilmektedir (Kendall 2009). Ayrıca artikülasyon hızını yaş ile ilişkilendiren çalışmalar da yapılmıştır (Schwab&Racine 2013).

Bu çalışmada okuma taklidinde artikülasyon hızı saniyede yaklaşık 1.3 (hece sayısı) olarak tespit edilmiş, artikülasyon hızının aylara-günlere göre anlamlı bir değişiklik göstermediği anlaşılmıştır.

Tablo 1. Günlere göre artikülasyon hızı

Yaş	Okuma Vokalizasyonunda Artikülasyon Hızı
428 gün-14 ay	1.19
429 gün-14 ay	1.5
443 gün-15 ay	1.4
449 gün-15 ay	1.4
465 gün-15 ay	1.23
Ortalama (72 günlük gözlem ortalaması)	1,344

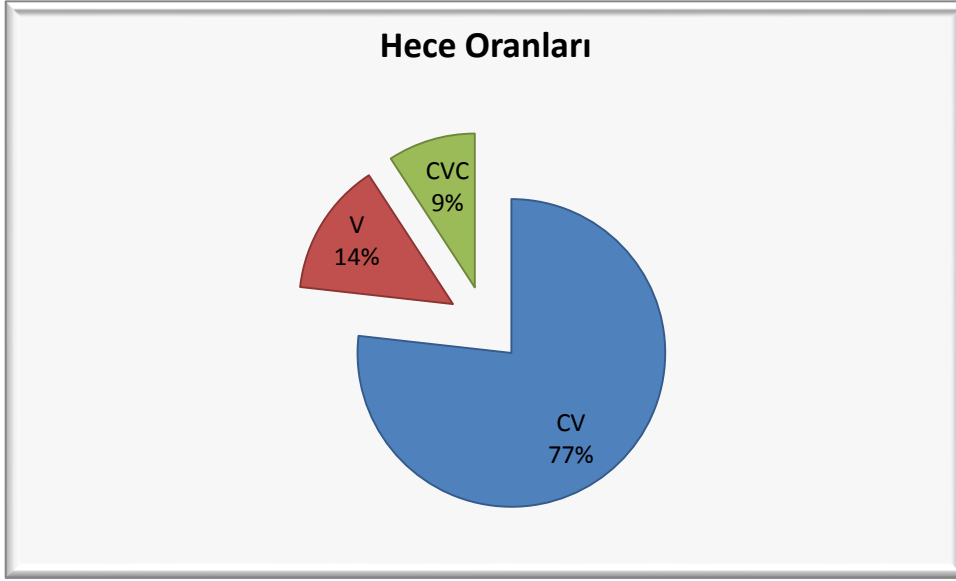
Okuma vokalizasyonuna bebeğin melodi eklediği, son heceleri uzatarak seslendirdiği dikkate alındığında normal babıldamaya oranla artikülasyon hızının düşük çıkması beklenen bir durumdur.

6.3. Hece Yapısı

Okuma taklidine özgü kimi heceler bulunsa da CV, VCV, CVCV, VCVVV tipindeki heceler bu dönemde ortak olarak farklı oranlarda iki babıldama türünde de kullanılmaktadır. Araştırmalar bir sessiz ile başlayıp sesli ile devam eden (CV) hece türünün yaygın ve baskın bir şekilde dünyadaki bir çok dilde evrensel bir şekilde bulunduğunu göstermektedir. Örneğin Rousset Fransızcada toplam hecelerin % 54.17'sinin, Fincede ise % 57.74'ünün CV türü hecelerden oluştuğunu göstermiştir (Rousset 2004). Babıldama döneminde hece türlerini inceleyen araştırmacılar 8-24 aylık bebeklerde CV türü hecelerin oranını % 80.2, 7-12 aylık bir bebekte % 95, 6-16 aylık bir bebekte ise % 57 olarak tespit etmiştir (Canault 2009). Kapalı hece (CVC) türü ile ilgili 8-12 aylık bir grup üzerinde yapılmış çalışmada bu oran % 2,6 olarak belirlenmiştir (Fouache, Malcor-Gautherin 2013).

Bu çalışmada yukarıdaki literatür sonuçlarını teyit eder nitelikte CV türü hecelerin diğer hece türlerinden daha baskın bir şekilde (% 76.75) kullanıldığı tespit edildi. Okuma vokalizasyonunda sesli harfle başlayan kapalı hece (VC) tipi ise gözlenmemiştir. Toplam 271 hece üzerinden yapılan değerlendirme aşağıda şekilde verilmiştir.

⁷ Konuşma hızı ile artikülasyon hızı arasındaki temel ayırım, artikülasyon hızının 250 saliseden büyük durakların kesilmesi ile hesaplanmasıdır. Artikülasyon hızının hesaplanması ile ilgili daha geniş bilgi için şu kaynaklara bakılabilir: (Chon vd.2012- Leigh 2016- Dankovicova 1998).

Şekil 5. Hece türü oranları

İlk defa okuma vokalizasyonu sırasında kapalı hece kullanıldığı ve bunun bilinçli yutkunma ile eş zamanlı bir şekilde ortaya çıktığı dikkat çekmekte, yani bebek yutkunurken kapalı heceyi (CVC) seslendirmektedir. Yapılan gözlemde ağızda biriken tükürük salgısı yutulduktan sonra son konsonun tamamlandığı anlaşılmaktadır. Bu hece kayıtların yapıldığı dönemde normal babıldamada kullanılmamaktadır. Bu yüzden okuma vokalizasyonu, yutkunma, ağız içi tükürük salgısı ve kapalı hece arasında ne tür bir ilişki bulunduğunun anlaşılması önem taşımaktadır.

6.4.Süre ve kronolojik dönem

Kayıt altına alınan okuma taklitleri, aradaki boşluklar kesilmemiş şekliyle, en kısa olanı 38 saniye en uzun olanı 188 saniye olarak tespit edilmiştir. Okuma vokalizasyonu seanslarının çoğunluğu 100 saniye civarında ölçülmüştür.

Bu araştırma çerçevesinde okuma vokalizasyonu evresinin 14-16 aylar arasında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Çevresel koşullar, genetik vd. değişkenlerden dolayı bu zaman aralığında farklılıklar olabileceği düşünülmektedir. Okuma vokalizasyonunun 14-16 aylar arasında yoğunlaştığı, olgunlaştığı görülmüştür. Fakat daha sonra özellikle bebek eline kalem alıp yazma taklidine başladığı dönemde, (18. Ay) okuma taklidini terk ettiği, eline kitap verilmesine rağmen bir daha okuma taklidi yapmadığı dikkati çekmiştir. 18, 19, 20 aylar boyunca yapılan yakın gözleme rağmen bebeğin okuma taklidini tekrarlamadığı dikkati çekmiştir. Bebeğin en son okuma taklidini yaptığı tarihten sonra yapılan 5 aylık gözlemde iki kez okuma taklidi gözlendi (6 Temmuz 2017-9 Eylül 2017'de). Bir yıllık aradan sonra Temmuz 2018'e kadar somut bir okuma taklidi gözlenmedi. Bebeğin Temmuz 2018'de tekrardan okumalara başladığı ancak bu kez çok farklı yapıda ses blokları (dudak ünsüzü (b), dar ünlü (ı, i) kullandığı ve okuma taklidini daha uzun süre (10 dakika civarında) sürdürdüğü dikkat çekmiştir. Araştırmamız çerçevesinde ilk okuma taklidinin 14-16 aylar içerisinde yoğun bir şekilde gerçekleştiği daha sonra aynı yoğunlukta ve aynı özelliklerde olmasa bile ikinci bir okuma taklidi döneminin 30 ay civarlarında tekrardan ortaya çıktığı gözlenmiştir.

7.SONUÇ

Okuma vokalizasyonu bebeklerde bir anlamda sağlıklı bir dil edinimini sürecinin göstergesidir. Bu anlamda babıldama döneminin özel bir evresi olarak, okuma vokalizasyonu

genel olarak ölçme ve değerlendirmenin bir parametresi olarak değerlendirilebilir. Okuma taklidinin dünyada bir çok dilde örnekleri görülebilmektedir.⁸ Dünyadaki bütün bebekler uygun koşullarda okuma taklidi yapabilmektedir. Bu yüzden okuma taklidinin bütün diller açısından evrensel olduğu söylenebilir. Diğer yandan her bebek, sosyal çevresinden (anne, baba vb) aldığı okuma şeklini, melodisini ve benzeri özelliklerini kendi bireysel ve anatomik gelişimi çerçevesinde yeniden şekillendirerek, kendine özgü bir okuma taklidi geliştirmektedir, bu yüzden okuma taklidi her çocukta kendine özgü, özel bir babıldama biçimi ile gerçekleşmektedir.

Dolayısıyla “okuma taklidi”; bebeğin anatomik gelişim derecesi, sosyal çevresindeki kişilerin okuma ile ilgili bireysel tutumları ve bebeğin kendi bireysel yeteneklerinin bulunduğu kompozit bir yapıdır. Sosyal çevresinden aldığı okuma eylemini kendi kişisel yetenekleri çerçevesinde yeniden yorumlaması, olayı basit bir taklit davranışından çıkararak bir sanat üretimi görüntüsüne dönüştürmektedir. Sözcüklerin henüz edinilmediği bu dönemde bebeğin parçalar üstü (ezgi, tonlama, melodi) birimleri ustaca kullanması, okuma taklidi esnasında jest ve mimikleri doğru ve uyumlu bir şekilde kullanması 16. ayda bebeğin eriştiği seviyeyi göstermesi açısından anlamlıdır. Konuşma öncesi dönemde bir çok bebekte görülen okuma taklidi, karşılıklı konuşma taklidi, telefonla konuşma taklidi dil ediniminin ötesinde kişilik ve davranış gelişimi ile ilgili boyutları da söz konusu olabileceğinden bu tür araştırmaların dilbilim dışında, gelişim psikolojisi, sosyoloji gibi bilim dallarının katkısı ile disiplinler arası bir zeminde yürütülmesi daha doğru görünmektedir.

KAYNAKÇA

- Baykal, M.(2018). 2-6 Yaş Arası Çocukların Dil Kullanımı Üzerine Bir İnceleme: Denizli Örneği, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli
- Canault, M.(2009). L'émergence Du Contrôle Articulatoire Au Stade Du Babillage Une étude acoustique et cinématique, Université Marc Bloch - Strasbourg II, 2007. Français. <tel-00370720>, Thèse présentée en vue de l'obtention du Doctorat de Sciences du Langage
- Carol, Simith, Tassinary (1986). Perception of syllable timing by prebabbling infants, Journal acoustic of society American, 79-3 March
- Charlier Bererd, M. & Juhem A. (2007). Evolution De La Complexité Phonetico-Phonologique Et Selection Lexicale Chez Des Enfants Français Entre 12 Et 27 Mois, Lyon
- Chon H, Sawyer J. and G. Ambrose N. (2012). Differences of Articulation Rate and Utterance Length in Fluent and Disfluent Utterances of Preschool Children Who Stutter, J Commun Disord. 2012 ; 45(6): 455–467. doi:10.1016/j.jcomdis.2012.08.003.
- Dale, Philip S. (1976). Language Development, second edition, Holt Rinehart and Winston
- Dankovicova J.(1998). The linguistic basis of articulation rate variation in Czech, Thesis in Oxford University

⁸ Sosyal medyada Türkçe ve diğer diller açısından çok sayıda okuma taklidi örnekleri bulunmaktadır. <https://www.vividodo.com/sevimli-bebek-kitap-okuma-taklidi> (erişim tarihi 15.08.2018)

- Delacroix H.(1934). L'enfant et le langage, Une collection développée en collaboration avec la Bibliothèque Paul-Émile-Boulet de l'Université du Québec à Chicoutimi Site web: <http://bibliotheque.uqac.quebec.ca/index.htm>
- Dubois J. vd. (2007), Grand Dictionnaire Linguistique&Sciences du langage, Larousse
- Fouache R. Malcor-Gautherin M.(2013). Memoire Présenté Pour L'obtention Du Certificat De Capacité D'orthophoniste, Université Claude Bernard Lyon1 - ISTR - Orthophonie.
- Ibrahima Abdoul Hayou C. (2014). Développement Phonético-Phonologique En Fulfulde Et Bambara D'enfants Monolingues Et Bilingues : Étude Du Babillage Et Des Premiers Mots
- İmer K. Kocaman A. Özsoy A.S. (2011). Dilbilim Sözlüğü, s.309, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Kendall Tyler S.(2009). Speech Rate, Pause, and Linguistic Variation: An Examination Through the Sociolinguistic Archive and Analysis Project
- Kol S.(2011). Erken Çocuklukta Bilişsel Gelişim Ve Dil Gelişimi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, ss. 1-21.
- Lalevee-Huart, C. (2010). Developpement Du Controle Moteur De La Parole : Une Etude Longitudinale D'un Enfant Francophone Agé de 7 A 16 Mois, A Partir D'un Corpus Audio-Visuel.
- Laplante, K. (1999). Lien entre les comportements émergents en lecture en maternelle et le succès en lecture en pre-re année Mémoire présenté à la Faculté des études supérieures de l'Université Laval
- Leigh, S. S. (2016). Speech And Articulation Rates Of Older New Zealand Adults, A thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the Degree of Master of Science in Speech and Language Sciences in the University of Canterbury
- Marentette, Paula F. (1989). Babbling in Sign Language: Implications for Maturational Processes of Language in the Developing Brain, Department of Psychology McGill University, Montréal
- Marion, F.(2012). adaptation de la batterie d'evaluation evalo bb a une population d'enfants presentant une atteinte neurologique ou une maladie rare, Université De Poitiers Faculté de médecine et de pharmacie Ecole d'orthophonieoitiers
- Meklid S.(2013). Pathologie Du Langage : La Dysorthographie Cas De La Wilaya De Biskra, Mémoire élaboré en vue de l'obtention du diplôme de magistère Option : Sciences du Langage
- Mennella, D.(2011). Étude longitudinale des productions du babillage d'un enfant de langue maternelle française. Analyse dans le cadre de la théorie FRAME/CONTENT. Linguistique. 2010. <dumas00630966> Mémoire de master Mention : Sciences du langage Spécialité ou Parcours : sociolinguistique et acquisition du langage

- Moreau M.L. Richelle M. (1997). L'acquisition du langage, Cinquième edition, Pierre Mardaga Edition, France
- Oller D.K. Wieman L.A., Doyle, J.W. Ross, C. (1975), infant babbling and speech, J. Child Lang. 3, 1-11. Printed in Great Britain
- Oller, D.K. E. Eilers R. Neal R. and Schwartz H. K. (1999). Precursors To Speech in infancy: The Prediction Of Speech And Language Disorders, J. Commun. Disord. 32 (1999), 223-245
- Özer H. (2013). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocukların Ana Dil Gelişimleri İle İkinci Dil Öğrenmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Yüksek Lisans Tezi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Rousset I. (2004). Structures syllabiques et lexicales des langues du monde Données, typologies, tendances universelles et contraintes substantielles, thèse pour obtenir le grade de docteur de l'Université Grenoble III Discipline : Sciences du Langage
- Samsul A.(1998). Babbling: A Definition & Overview of Theories, Eric, EDRS, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED422740.pdf> sitesinden indirildi. (erişim tarihi:28.08.2018)
- Sauvadet C. (2010). Troubles Du Langage Oral Chez L'enfant : Reperage, Depistage, Prise En Charge Et Place Du Medecin Generaliste
- Schwab&Racine (2013). Le débit lent des Suisses romands: mythe ou réalité?, Journal of French Language Studies, Volume 23 / Issue 02 / July 2013, pp 281 - 295 DOI: 10.1017/S095926951200021X, Published online: 09 May 2012
- TDK(2017).
http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&view=bilimsanat&kategoriget=terim&kelimeget=agulama&hngget=md (erişim tarihi 07.08.2017)
- Yapıcı, Ş.(2004). Çocukta Dil Gelişimi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, ISSN: 1303-5134
- İnternet Sitesi:
http://groupes-premier-degre-36.tice.ac-orleans-tours.fr/eva/sites/groupes-premier-degre-36/IMG/pdf/1_Extrait_const_langage_Kern.pdf (29.08.2018)
<https://en.wikipedia.org/wiki/Babbling> (son erişim tarihi: 14.03.2017)